

Asia: Lausuntopyyntö Siikalatvan Uljuan tuulivoimapuiston tuulivoimahankkeen osayleiskaavaluonnoksesta ja YVA-selostuksesta

Siikalatvan kunta
siikalatvan.kunta@siikalatva.fi

Lausunto

1 Johdanto

ABO Energy Suomi Oy suunnittelee Siikalatvan kunnan kaakkoisosaan Uljuan alueelle enintään 28 (aiemmin ohjelmavaiheessa 75 voimalan) rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m ja hankealueen koko on n. 5216 ha (ohjelmavaiheessa 7700 ha). Hanke muodostuu hankealueesta ja kahdesta tarkasteltavasta vaihtoehtoisesta sähkönsiirtoreitistä. Tuulivoimaloiden rakentaminen edellyttää tuulivoimayleiskaavan laatimista. Hankkeen osalta on käytössä yhteismenettely eli ympäristövaikutukset arvioidaan yleiskaavoituksen yhteydessä.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankealueelta löydettiin selostuksen mukaan kaksi metson soidinta ja yksi soidin aluerajauksen ulkopuolelta. Lähimmät voimalat ovat suunnittelun tässä vaiheessa alle 500 m päässä havaituista soitimista.

Selostuksessa viitataan metsäkanalintujen vaikutusten arvioinnin osalta sekä olemassa olevaan tieteelliseen kirjallisuuteen, että konsulttien tekemiin havaintoihin. Luke näkee olemassa olevan kirjallisuuden perusteella soidinten alle 500 m etäisyydet suunniteltuihin voimaloihin riittämättöminä.

Hankealueella on selostuksen mukaan merkitystä metsäpeuralle ympäri vuoden ja niitä on havaittu alueella usein suurinakin laumoina. Alueella arvioidaan olevan selostuksen mukaan myös metsäpeuran vasomisalueita ja alueella on havaittu peuravaadin vasan kanssa.

Luke tuo erikseen esille, että hankealueen eteläreunan Natura2000-alue on metsäpeuran asuttama eli vasomisalue kesällä ja samalla se on myös tärkeä vaelluskäytävä pohjoisesta tulevien peurojen osalta (Kuva 1 ja Paasivaara, A. (2024). "Wild Forest Reindeer: Suomenselkä, Finland." Global Initiative on Ungulate Migration Advisory Board (Eds.). Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals). Hankealue on tärkeä osa metsäpeurojen lisääntymisalueita Pohjois-Pohjanmaalla (Kuva 2). V1 ei tarjoa kokonaiskestävää ratkaisua Iso Suksineva - Ahvenjärvenneva – Turvakonneva-Natura2000 alueen luontoarvojen säilyttämiseksi, kun eteläisimmät viisi tuulivoimalaa ovat alle suositusten (n. 600–1300 m päässä Natura2000-alueesta). Myös V2 alueen eteläisimmät viisi voimalaa ovat lähempänä (n. 1.6–2.6 km) kuin Luke suosittelee metsäpeuralle tärkeiden Natura2000-lisääntymisalueiden turvaamiseksi.

Metsäpeuraselvityksen aineistot ja kuvat ovat hyviä ja riittäviä. Ne osoittavat hankealueen ja erityisesti lisääntymisalueiden päällekkäisyydet. Kuten metsäpeuraselvityksen kuva 13 osoittaa, Uljuan molemmat hankevaihtoehdot V1 ja V2 menevät päällekkäin metsäpeurojen lisääntymisalueiden kanssa. Kuvan 13 perusteella päällekkäisyys on huomattava ja se kasvaa, kun otetaan huomioon mahdollinen häiriövyöhyke (ks. Tolvanen ym. 2023). Erityistä huomioita tulee kiinnittää kuvassa 13 esitettyihin yhtäaikaisiin tuulivoimasuunnitelmiin Pohjois-Pohjanmaan metsäpeuran lisääntymiselle tärkeiden Natura2000 alueiden läheisyyteen. Myös Oulujoen pohjoispuolisille metsäpeurojen lisääntymisalueille on suunnitteilla laajasti tuulivoimaa myös Natura2000-alueiden viereen. Yhdessä muiden tuulivoimasuunnitelmien kanssa molemmat vaihtoehdot V1 ja V2 aiheuttavat merkittävän riskin metsäpeuran lisääntymiselle. Erityistä huomiota tulee kiinnittää Natura2000 verkoston läheisyyteen ja verkoston toiminnallisiin yhteyksiin.

Metsäpeuraselvityksessä hyvin tiivistetään ja kerrotaan: ”Metsäpeurat liikkuvat vuodenkierron aikana hyvin laajoilla alueilla, jolloin eri maankäytön hankkeista ja tuulivoima-alueista voi aiheutua vaikutuksia jopa samoille metsäpeurayksilöille. Uljuan läheisyyteen (alle 10 km etäisyydelle) sijoittuu kaksi kaavoitusvaiheessa olevaa tuulivoimahanketta: Honkakangas ja Neittävänvaara, joilla voi toteutuessaan olla vaikutuksia samoille metsäpeurojen elinympäristöille kuin Uljuan hankkeella. Lisäksi alueella on myös jo yksi toiminnassa oleva tuulivoimapuisto, Siikalatvan Kokkoneva. Yhteisvaikutuksia metsäpeurojen lähialueiden nykyisille laidunalueille voi syntyä myös tuulivoimahankkeiden ulkoisien sähkönsiirtoreittien vuoksi mm. yhtenäisten elinympäristöjen pirstoutumisen kautta. Laajassa mittakaavassa kaikilla Suomenselän metsäpeurapopulaation levinneisyysalueella olevilla hankkeilla voidaan ajatella olevan yhteisvaikutuksia metsäpeuraan elinympäristöjen laadun ja lajin vuodenaikaisvaellusten kautta.”

Luke tukee ja haluaa yhtä lailla korostaa metsäpeuraselvityksen 2.4 osion viimeisessä kappaleessa tuotuja näkemyksiä ja toivoo, että ne huomioitaisiin laajasti tuulivoimarakentamisen eri vaiheissa ja erityisesti laajan alueellisen mittakaavan suunnittelussa, kun arvioidaan rakentamisen soveltuvuutta ja kokonaiskestävyyttä puhtaasta siirtymästä aiheutuva lisääntyvä luontokato huomioiden.

Luke huomauttaa myös, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta (Uusi päivitetty aineisto on odottamassa käsittelyä Lajitieto.fi tietokannassa: Julkaisematon Natura2000 alueiden päivitys – metsäpeura, (Lajitieto.fi)). Hankealuetta lähin Natura-alue kuuluu tähän päivitykseen.

Hankealueella arvioidaan selostuksen mukaan olevan merkitystä ilvesten, ahmojen ja karhujen elinpiireinä, sillä lajeista on tehty alueella tasaisesti havaintoja. Lähin susireviiri Pulkila-Rantsilan susireviiri sijoittuu lähimmillään n. 100 m etäisyydellä hankealueesta. Selostuksessa vaikutukset suurpetoihin arvioidaan vähäiseksi, sillä alueella on ihmistoimintaa ja elinympäristön muutoksia jo valmiiksi. Selostuksessa kerrotaan, että alueella toimivan riistanhoitoyhdistyksen mukaan alueilla on tiettävästi yksittäisten suurpetojen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, mutta ne eivät sijaitse hankealueella.

Kuten selostuksessakin hyvin tuodaan esille (esim. Kuva 22-5. YVA-selostuksen s. 451), hankealueen ympäristöön on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita. Selostuksessa todetaan yhteisvaikutusten osalta, että mikäli hankkeiden rakentaminen kohdistuu lähinnä tavanomaiseen talousmetsään eikä se lisää merkittävästi metsäalueiden pirstoutumista, häiriötä ja ihmistoimintaa, voivat lähekkäistenkin hankkeiden yhteisvaikutukset jäädä merkitykseltään vähäisiksi suurille nisäkäslajeille. Luke huomauttaa tähän, että kaikki tässäkin mainitut lajit käyttävät näitä tavallisia talousmetsiä elinympäristöinä. Vaikutuksia voi siis syntyä myös näiden ympäristöjen muuttuessa mahdollisesti aiempaa heikommiksi elinympäristöiksi. Luke huomauttaa myös, että hankkeen mahdolliset vaikutukset tulevat muiden tekijöiden aikaansaamien vaikutusten lisäksi.

Luke huomauttaa, että jos elinympäristöjen laatu ja ympäristön kantokyky heikkenee, voi tuulivoimalla olla kauaskantoisempia vaikutuksia kuin mitä selostuksessa on arvioitu, erityisesti mikäli näillä muutoksilla on vaikutuksia lajien lisääntymiseen.

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme, on toistaiseksi vain vähän tietoa. Vaikutusten mitta eri lajien osalta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien voimala-alueiden myötä.

Kuva 1. Metsäpeuran vaellusreitit Uljuan hankealueen läheisyydessä
Kuva 2. Uljuan tuulivoimalat (punaiset), metsäpeuralle tärkeät Natura2000-suot (punaiset), kesäistä panta-dataa metsäpeuroista (mustat pisteet) ja metsäpeuran vasomiselinympäristöt ennustemallin mukaan.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankealueelta löydettiin selostuksen mukaan kaksi metson soidinta ja yksi soidin aluerajauksen ulkopuolelta. Lähimmät voimalat ovat suunnittelun tässä vaiheessa alle 500 m päässä havaituista soitimista. Luke näkee olemassa olevan kirjallisuuden perusteella soidinten alle 500 m etäisyydet suunniteltuihin voimaloihin riittämättöminä. Hankealueella on selostuksen mukaan merkitystä metsäpeuralle ympäri vuoden ja niitä on havaittu alueella usein suurinakin laumoina. Alueella arvioidaan olevan selostuksen mukaan myös metsäpeuran vasomisalueita ja alueella on havaittu peuravaadin vasan kanssa. Hankealueen eteläreunan Natura2000-alue on metsäpeuran asuttama eli vasomisalue kesällä ja samalla se on myös tärkeä vaelluskäytävä pohjoisesta tulevien peurojen osalta. V1 ei tarjoa kokonaiskestävää ratkaisua Iso Suksineva - Ahvenjärvenneva – Turvakonneva-Natura2000 alueen luontoarvojen säilyttämiseksi, kun eteläisimmät viisi tuulivoimalaa ovat alle suositusten (n. 600–1300 m päässä Natura2000-alueesta). Myös V2 alueen eteläisimmät viisi voimalaa ovat lähempänä (n. 1.6–2.6 km) kuin Luke suosittelee metsäpeuralle tärkeiden Natura2000-lisäntymisalueiden turvaamiseksi. Metsäpeuraselvityksen aineistot ja kuvat ovat hyviä ja riittäviä. Ne osoittavat hankealueen ja erityisesti lisääntymisalueiden päällekkäisyydet.

14.3.2025

4715/00 04 05/2024

Luke näkee, että yhdessä muiden tuulivoimasuunnitelmien kanssa molemmat vaihtoehdot V1 ja V2 aiheuttavat merkittävän riskin metsäpeuran lisääntymiselle. Erityistä huomiota tulee kiinnittää Natura2000 verkoston läheisyyteen ja verkoston toiminnallisiin yhteyksiin. Hankealueella arvioidaan selostuksen mukaan olevan merkitystä ilvesten, ahmojen ja karhujen elinpiireinä. Hankealue sijoittuu myös Pulkila-Rantsila-susireviirin viereen. Luke huomauttaa, että jos elinympäristöjen laatu ja ympäristön kantokyky heikkenee, voi tuulivoimalla olla kauaskantoisempia vaikutuksia kuin mitä selostuksessa on arvioitu, erityisesti mikäli näillä muutoksilla on vaikutuksia lajien lisääntymiseen. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien voimala-alueiden myötä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 14.03.2025 klo 11:52:36.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: